תנא [illegible] לא יהיה אדם [illegible] דברים [illegible]
[illegible] דברים לא יחדל [illegible] תענה
[illegible] ורב [illegible] קימא לבקיעתו [illegible] אמר שנאמר
[illegible] כקיל [illegible] דברים ואמרו חכמים
[illegible] אדם [illegible]
[illegible] שמצא [illegible] המחלוקת [illegible]
[illegible] דרך [illegible] בכלל [illegible] בשמים
[illegible] דכולה מחלוקת [illegible] ובמחברת דל
[illegible] שמחלוקת [illegible] ואומר [illegible]
[illegible] המחלוקת [illegible] לא תענה אני דבריו ולא
[illegible] ועל המחלוקת דברים [illegible]
[illegible] [illegible] ואל [illegible]
[illegible] ואמר הרב [illegible] בר [illegible]
[illegible] המחלוקת [illegible]
[illegible] כמו [illegible] המחלוקת [illegible]
[illegible] השלישית הדברים
[illegible] לבעל כמו [illegible] כתוב [illegible]
המחלוקת [illegible] לאדם לבעל
[illegible] [illegible]
[illegible] השלישית הדברים [illegible]
קית הראשונה [illegible] הרעור [illegible]
כמו [illegible] לא [illegible] המחלוקת [illegible]
[illegible] היום [illegible] [illegible] כמו וזו
[illegible] [illegible] ודברית כמו [illegible]

[illegible] יעקב [illegible]

שה [illegible] כמו הבאיה עד [illegible]

[illegible] צריך להזכיר [illegible]

כלומר יאבד מן העולם · פי' ודלא יליף [illegible]

קטלא חייב · פירו' פי' שאינו עוסק בתורה

ולימוד החכמה [illegible] לפי שלא נברא העולם

אלא [illegible] ואמר

[illegible] שנברא האדם

[illegible] פי' ודלא

[illegible] פירו' מפני שלא

[illegible] לא ידע החכמה [illegible]

[illegible] ללמוד מפי הספר ללמוד [illegible]

[illegible] מפי חכמים ללמוד [illegible]

מה שאין כן כשלומד מהרב וכך אמרו חכמים [illegible]

[illegible] ולא מפי ספרים גם לא ידע לעשות [illegible]

[illegible] עד שיראה הלכה למעשה [illegible]

[illegible] והיינו דכתיב [illegible]

[illegible] על ידי [illegible] שמעשה יותר [illegible]

[illegible] פי' והמשתמש בתגא חלף

פירו' המשתמש בשם המפורש אין לו חלק

לעולם הבא · ד"א המשתמש בתגא [illegible]

כתר תורה שכר מן העולם · ד"א [illegible]

שמשתמש בכבוד הקב"ה בעולם הזה נעדר [illegible]

העולם הבא [illegible]

[illegible] לא יהיה אדם [illegible] דברים [illegible]

[illegible] דברים לא יחדל [illegible]

[illegible] קיים לבטלות [illegible] אומר [illegible]

[illegible] כקיל [illegible] דברים · [illegible]

[illegible] אם [illegible] אדם [illegible]

[illegible] העולם [illegible]

[illegible] דרך [illegible]

[illegible] דבלה [illegible]

[illegible]

[illegible] לא תטעה [illegible] דברי [illegible] ולא

[illegible] הברכה דברים [illegible]

[illegible]

[illegible] הרב [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] לאדם [illegible]

[illegible]

[illegible] הדברים [illegible]

[illegible]

[illegible] לא [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

כאשר דר [illegible]

ובה על [illegible]

ומני אך [illegible] שגמר

ההורג שהוא [illegible] את [illegible]

מתני' [illegible] טמאי

[illegible]

והוא מקבל את כל [illegible]

[illegible] עשה

עיקר [illegible]

[illegible]

שלמה בחכמתו ואומר כי אין מעשה וחשבון ודעת וחכ
וחכמה בשאול אשר אתה הולך שמה · והכב
ומה זה [illegible] אין לי [illegible] קודם [illegible]
קודם דברו · אם לא אקנה מעשים טובים [illegible]
בנערותי מתי אקנה אותם אם לא אעשה בימי הזקנה לא
יתכן מעשי [illegible] הרשות נכר [illegible] ושמא כן [illegible]
ונראה כמתכוונין [illegible] לאדם מלבו וכמאמר זה הזכר
כוה שלמה ואומר [illegible] לעני עלתי [illegible] · וזה
הפירוש שפירש אותו [illegible] הוא ובן [illegible] למצות אבל
פירוש [illegible] יותר [illegible] שהוא כולל [illegible]
אדם כל ימי הנערות והזקנה · וכאמרת דר'
[illegible] הוא היה אומר אם תבא לביתי אבא לביתך
[illegible] של בני אדם [illegible] לבית המדרש
ולבית הכנסת של מקום [illegible] כל המקום אשר
אזכיר את שמי אבא אליך וברכתיך למקום שלבי
אוהב רגלי מוליכות אותי [illegible] של בני אדם [illegible]
[illegible] לרגל להקב"ה [illegible] במקדש
[illegible] ברוך [illegible] ולא יחמד איש
את ארצך וגו' · הוא היה אומר אם אני כאן הכל כאן
ואם אינני כאן מי כאן · [illegible] אם היה אדם
גדול בחכמה [illegible]
הוא [illegible]
[illegible]
[illegible] אדם [illegible] בשלוק

מתנות טובות שבעולם · ויהיו כשמות לכך מזכירין עליו
כאלו לא נתן לו כלום · אבל המקבל פני חבירו בסבר פנים
ואפי' לא נתן לו כלום מעלין עליו כאלו נתן לו כל מתנות
שבעולם ·· מתני' רבן גמליאל אומ'
עשה לך רב וקנה לך והסתלק מן הספק ואל
תרבה לעשר אומדות · פרו' עשה לך רב · אם
בא דין לפניך לפסוק ממנו · או דבר [illegible]שה נחקר
הדבר תלה אותו כל זמן שאתה יכול באדם גדול ממך
ואם [illegible] קטן אתה לבדך להורות הוראה כראוי: הר"ם
פירש ז"ל אייה: לו זקן מן הזקן דאסמוך עליה ואשה
לך · ואמרי' רב כהנא כי הוה אתיא טרפה לקמיה:
אמ' ז"ל אייה: עשרה תני רב כי הוי דלמטעיין שיבא
מנסורה · ואמרי' רב כהנא כי הוה אתי חנא לקמיה
מיכניף ומייתי עשרה דרבנן תני רב אמ' כי היכי דלמטעיין
שיבא מנסורה · ופי' שאומר זאת הטאה ועשרה
מסתלק מן הספק · תי"ם [illegible] ואל תרבה
לעשר אומדות · פרו' קורין אומדות ועשרות
לפי שאומדות את הע' מתחלקות כל אחד מהם
ויש שלא יעשר באומדות · ובלשון קרא ט כנו שני
בנפשו · מאחר שעשה · והטעם שמא יצא מחוק
מרשע שחייבתו התורה · מתני'
ר' שמעון בנו אומ' כל ימי גדלתי בין החכמים
ולא מצאתי לגוף טוב משתיקה ולא
מדרש הוא עקר אלא המעשה וכל המרבה דברים מביא

ד״א · [illegible] כמס [illegible] לא קרה [illegible]
[illegible] בתלמוד [illegible] והיה · [illegible] · תלמיד
נביא אחרונ · מתוך שהלכותיו וזה שהוכר לאלו להשתמש
כי [illegible] כי למודו לאחרים · מתני׳
הוא היה אומ׳ אם אין אני לי מי לי וכשאני
לעצמי מה אני ואם לא עכשו אימתי ·
כלומר אם אני לא אזכה בחיי לקנות תורה ולעשות מעשים
טובים מי יקנה אותם לי והלא הם מסורים בידי והשוי׳
ונתנה לי ברירה ראה נתתי לפניך היום את החיים ואת
הטוב את המות ואת הרע · ולפיכך נותנין שכר לעושי
מצוה ונפרעין מעוברי עבירות ואלו היו כמו שהם שהם
הדברים ולא היו כמו אדם והיה אנוס במעשיהם לא היה
ראוי לתת שכר לעושי מצוה ולהפרע מעוברי עבירה
מפני שאנוס הוא בכל הדברים והעושה טובה אנוס הוא
[illegible] ולמה נותנין לו שכר וכן זה שעושה רשע
אנוס הוא בהליכתו בה ולמה נפרעין ממנו וחלילה לא
[illegible] וזה מבואר שלא אדם זוכה לעצמו ומתחייב ב
בעצמו ואין אונס אותו מחוץ על החיים ועל הטוב ועל
המות ועל הרע · וכבר פרשנו זה הענין פירוש מבואר
היטב בהלכות התשובה בהלכות שחברנו שקראנו
שמונה פרקים ומשפטים · ת״ב · וכשאני
לעצמי מה אני · פי׳ כלומר אילו שאעשה
מעשים טובים כמו השבר יה׳ ומצות נדבתי לא
יספיקו לי · ת״ג · ואם לא עכשו אימתי ·

חרן · [illegible] לא זוכה לעתידי כיי כי יזכה לו אחר מ׳
אותה לפי שקנין המעלה וקנין הסגלה ודרכי
הטוב וקושר להרגלות בדרכי ה׳ אינו אלא בעולם הזה
והוא עולם המעשה שהעוה״ב אינו מעשה הדעת והעיון
וידע אמתת האמונות לא כלם אמונותיה כאיכרי. הגולד
לפיכך הזהירו כל הנביאים והחכמים ואנשי המעשה והם
והחסד הזריזות ומעשיהם בעולם הזה להשיג הזכה מן
המחשבות ולהלך בדרכי שלום ואמת כי שיזכה לעולם
הבא כאמור: העולם הזה דומה לפרוזדור התקן עצמך
בפרוזדור כדי שתכנס לטרקלין · ופרשנו גם זה הענין
בהלכות התשובה וכן אמר שלמה בחכמתו כי לכלב חי
הוא טוב מן האריה המת · כי לכלב חי זה רשע המתקיים
בעולם הזה מן האריה המת אפילו מאבותינו יצחק
ויעקב שוכני עפר · ד״א כי לכלב חי וגו׳ · זה רשע
המתקיים בעולם הזה עושה תשובה הקב״ה בא
מקבלו בתשובה אבל צדיק כיון שמת אינו עושה זכות
· וזהו פי׳ אם ימות גבר הצדיק נלמד בתורתו היוכל
להוסיף חכמות ומעשים טובים בעולם הבא והוא. [illegible]
עולם קבוע לא עולם שאינו שכר לצדיק ופרשנו · וכן
פירשו של אותו הפסוק כי לא שאול הולך מעתה ולך
כלומר אדם שמת והלך אל שאול לא יוכל לעשות מעשים
טובים ולדעת מדע מהמדות שהשיג [illegible] והוריד
להקב״ה וכל הספק שעלה בדעתך שמתוך שאין שם
תחייה למתים על זה הדרך מתפרש ודבר זה יהעשן

ואחר כך

אמר מצינו

שהאלהים אותו

שעשה את הברכה ויברך

... שהאלהים אומר מצינו

... כאברהם אבינו שאמר

... אדם קונים עולם היום

... בא וראה מה עשה

... באין בלא שום ואל הבקר רץ

... שנים רק שלמה וגם

... באין נתמעטו קמה רבה

ואף הקב״ה אומר מצינו

... ידע תדע כי גר יהיה

... נפרע מהם לא כל כך

לא נפרע מהם שלא כבהמות

שהיה לבא לקחת לו נוי

... וכמלחמה ובד

... כל אשר עשה

... ואחלו מצינו

לאברהם אבן

... ושכל